

'A place to be (me)': Villa Voortman, een gastvrije niche in de stad

30 januari 2018 - [Gastblogger](#)

Psychiatrische kwetsbaarheid en verslavingsproblematiek gaan vaak hand in hand. Clara De Ruyscher van de Universiteit Gent - vakgroep Orthopedagogiek en vakgroep Psychoanalyse en Raadplegingspsychologie, onderzocht wat de alternatieve aanpak van Villa Voortman voor cliënten met een dubbel diagnose kan betekenen. Van een 'place to be' tot een 'place to be me'.

Het samen voorkomen van een ernstige psychiatrische en [verslavingsproblematiek](#) is eerder regel dan uitzondering: tot 50% van de personen die kampen met verslaving krijgen ook te maken met psychische problemen en omgekeerd. Deze samenhang gaat vaak gepaard met een heleboel andere problemen (armoede, thuisloosheid, gezondheidsproblemen, sociale isolatie, justitiële problemen), waardoor het herstelproces van personen met een dubbele diagnose een erg traag en grillig verloop kent. Om een antwoord te bieden op deze complexe uitdagingen zijn de laatste jaren een aantal innovatieve praktijken ontstaan die op een alternatieve manier aan de slag gaan met deze groep. Een van deze praktijken is [Villa Voortman](#), een laagdrempelige ontmoetingsplaats in Gent die haar deuren openzet voor bezoekers (cliënten met een dubbele diagnose) die vaak de aansluiting met de reguliere hulpverlening zijn kwijtgeraakt. De werking van Villa Voortman vertrekt fundamenteel vanuit de vraag 'wie zijn de bezoekers?' eerder dan vanuit een vooraf bepaald therapeutisch ideaal ('wat willen wij voor de bezoekers?'), met als doel om tot echte ontmoeting te komen.

De ervaring en knowhow die wordt opgebouwd op plaatsen als Villa Voortman kunnen erg inspirerend zijn voor het herdenken van ondersteuning aan personen met een dubbele diagnose. Vanuit die optiek deden wij, onderzoekers van Universiteit Gent (vakgroep Orthopedagogiek en vakgroep Psychoanalyse en Raadplegingspsychologie), een kwalitatief onderzoek om te ontrafelen wat in de dagelijkse praktijk van Villa Voortman precies gebeurt aan de hand van gesprekken met bezoekers, vrijwilligers en begeleiding. De resultaten kunnen gevat worden in twee thema's: Villa Voortman wordt door de participanten ervaren als *a place to be* (een veilige en gastvrije plaats) en als *a place to be me* (een plaats waar je jezelf kan (her)ontdekken).

A place to be

Bezoekers van Villa Voortman krijgen vaak te maken met maatschappelijke uitsluiting; ze zijn 'onzichtbare' burgers die hun plaats in de maatschappij verloren hebben. Daarom wil Villa Voortman in de eerste plaats een veilige haven zijn waar bezoekers zich welkom en geaccepteerd voelen. In dat opzicht wordt de ontmoetingsplaats door haar bezoekers ervaren als *a place to be*, een gastvrije niche waar bezoekers op adem kunnen komen, weg van een bedreigende buitenwereld (straatleven, sociale isolatie) en een bedreigende innerlijke wereld (druggebruik, psychose). Dit gevoel van veiligheid zorgt ervoor dat bezoekers zich na verloop van tijd zelfs 'thuis' beginnen te voelen in Villa Voortman. Dit wordt zichtbaar in verschillende aspecten van de werking: bezoekers geven zelf vorm aan het interieur, er wordt samen gekookt en gegeten, het centraal gelegen salon vormt het kloppend hart van de villa. Zo fungeert Villa Voortman niet alleen als *a place to be*, maar ook als *the place to be*, een huiselijke plaats die de bezoekers zich eigen maken.

A place to be me

Het gastvrije en veilige klimaat van Villa Voortman vormt de voedingsbodem voor de vele artistieke en creatieve ateliers (bv. filosofie, yoga, Turkse les, poëzie) die er plaatsvinden. Doordat deze activiteiten steeds geworteld zijn in persoonlijke interesses en talenten, reiken ze de bezoekers een taal aan om in dialoog te treden met anderen. In dat opzicht wordt Villa Voortman ervaren als *a place to be me*: een plaats waar bezoekers aangemoedigd worden om hun positieve identiteit te (her)ontdekken (bv. muzikant, dichter, kok) en afstand te nemen van stigmatiserende labels. Hierdoor worden ze niet langer gezien door anderen – en door zichzelf – als ‘patiënten’ of ‘personen met een dubbele diagnose’ maar als individuen met een eigen, unieke identiteit. Deze activiteiten vormen bovendien een belangrijk medium om de maatschappelijke uitsluiting van de bezoekers te doorbreken en ook buiten de muren van de ontmoetingsplaats op zoek te gaan naar ontmoeting.

Wat opviel tijdens ons onderzoek is dat het erg moeilijk is om een dynamische praktijk als Villa Voortman te captureren in een duidelijke set ‘actieve ingrediënten’, vooral omdat het de bezoekers zelf zijn die de functie van de ontmoetingsplaats bepalen. Voor sommige bezoekers is het een tweede thuis, voor andere een tijdelijke adempauze in een woelig leven. Andere bezoekers zien de ontmoetingsplaats als een betekenisvolle dagbesteding, een plaats waar je kan deelnemen aan allerlei activiteiten. Toch is er een rode draad: welke invulling er ook aan Villa Voortman wordt gegeven door de bezoekers, het is steeds een plek van ontmoeting.

Gebaseerd op: De Ruysscher, C., Vanheule, S., & Vandeveldde, S. (2017). 'A place to be (me)': A qualitative study on an alternative approach to treatment for persons with dual diagnosis. Drugs: Education, Prevention & Policy (2017, accepted for publication). Beschikbaar via clara.deruysscher@ugent.be.

Voor meer informatie over Villa Voortman: www.villavoortman.be

Weldra vind je ook het interview met Dirk Bryssinck over Villa Voortman op PsychoseNet.

Radio Gaga maakte ook een [pakkende aflevering over Villa Voortman.](#)